

В. Бакіров, академік НАН України, ректор Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна:

«Сьогодні всі країни світу, які претендують на входження до “суспільства знань”, активно шукають нові ефективні шляхи, методи і форми взаємодії науки та освіти. Україна не може стояти осторонь цього процесу, і це потребує постійних зусиль як науковців, так і освітян.

...Практично кожен із провідних університетів має продуктивні зв'язки з тими чи іншими інститутами НАН України або галузевих академій наук, на двосторонніх засадах реалізують власні програми спільного викладання дисциплін, підготовки кандидатів і докторів наук, виконання наукових проектів тощо. Це дає змогу обговорювати, погоджувати і коригувати навчальні програми, залучати науковців до викладання у вищих навчальних закладах, надавати можливість студентам, аспірантам і викладачам користуватися унікальним науковим обладнанням академічних установ та багато чого іншого.

...Якщо є взаємне бажання співпрацювати, то навіть за несприятливих умов можна знаходити можливості для цього. Проте сьогодні очевидно стає необхідність урегулювання на законодавчому рівні інтеграції освіти і науки. Є багато неврегульованих питань щодо функціонування підрозділів подвійного підпорядкування (факультетів, кафедр, лабораторій тощо), щодо статусу філій університетських кафедр в академічних установах, щодо колективного використання наукового обладнання. Чимало положень Концепції розвитку НАН України стосуються цієї проблеми. Не з усіма з них можна беззаперечно погодитися. Наприклад, спірною є ідея підготовки магістрів в академічних інститутах. Слід усвідомлювати, що це спричинить ряд організаційних питань, від держзамовлення до гуртожитків, величезний обсяг документації, заповнення навчальних програм дисциплінами, з яких немає фахівців, і фактичне перетворення академії на навчальний заклад, незалежно від того, скільки буде магістрів – 20 чи 200. Спробувати, безумовно, треба. І, можливо, в деяких випадках цей підхід себе виправдає, але, як на мене, більш продуктивною є все ж таки пропозиція створювати разом з університетами спільні кафедри подвійного підпорядкування, які б готували бакалаврів і магістрів. Перспективними можуть бути ідеї спільної підготовки магістрів для іноземних держав, побудовані на поєднанні університетських навчальних технологій та академічного наукового потенціалу, що дасть нам конкурентні переваги на світовому ринку освіти.

Однак... головне питання полягає не в тому, кому і як готувати магістрів та аспірантів, а в тому, де їх брати? Де взяти молодь, добре підготовлену для магістратури чи аспірантури? Уже зараз таких кандидатів обмаль і за них

ведеться жорстка конкурентна боротьба не лише в Україні, а й за її межами. За найкращими випускниками з фундаментальних технічних, інженерних напрямів фактично йде полювання з боку, скажімо, російських, польських, німецьких і навіть американських університетів. Тому Академії наук разом з провідними університетами, з Академією педагогічних наук потрібно звертати свою увагу на середню школу, спускатися на цей рівень освіти, допомагати вдосконалювати шкільні програми, істотно підвищувати рівень фізико-математичної, природничої підготовки, який сьогодні є дуже низьким, допомагати вчителям. Чому б, наприклад, перепідготовку та підвищення кваліфікації шкільних учителів не проводити в академічних установах, де вони разом з учнями відчували б пульс сучасної науки і долучалися до неї? В академічних і університетських колах висловлюється також думка про важливість створення мережі великих природничих і математичних ліцеїв під спільним патронатом університетів.

Величезні можливості для спілкування науковців зі студентами і школярами відкриває Інтернет. За його допомогою провідні вчені могли б зі своїми лекціями, консультаціями, просто роздумами дійти практично до кожної школи, до кожного вишу. Мабуть, варто подумати про створення спеціального академічно-освітнього інтернет-порталу та активно використовувати його для навчання, освіти, популяризації науки, підвищення авторитету Академії наук, оскільки сьогодні той, хто не існує в інформаційному просторі, не існує взагалі.

Якщо на рівні вищої школи у нас уже є цінний і перевірений досвід взаємодії Академії наук і вищих навчальних закладів, то на рівні загальноосвітньої школи цей досвід ще необхідно набувати, виховувати стійкий і гарячий інтерес учнів до науки, починаючи з молодших класів...» (**Бакіров В. Наука і освіта: моделі взаємодії // Вісник НАН України. – 2014. – № 5. – С. 37–39).**